การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

The development of a Thai language learning management model based on constructivist theory to enhance analytical thinking and social media literacy among Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province

จิราพร รัตนสิงห์
Jiraporn Rattanasing
โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
Dan Kwian Witthaya School,
Nakhon Ratchasima Province Administrative Organization
E-mail: Jiraporn.r1982@gmail.com
วันที่รับบทความ (Received) : 26 มิถุนายน 2569
วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2569
วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และ (4) เพื่อประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มุ่งให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบด้าน สามารถเข้าใจถึงความหมายและรูปแบบของ

สื่อที่ได้เห็นหรือได้ยินสามารถวิเคราะห์และแสวงหาข้อเท็จจริงก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือส่งต่อข้อมูลไปยังผู้อื่น

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า “RACESA Model”

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองพบว่า การทดสอบค่าสถิติ t = 45.09, df = 24 ความสามารถการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พบว่า ความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์, ความคิดวิเคราะห์, ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้

ABSTRACT

The development of a Thai language learning management model based on the constructivist theory aimed at enhancing analytical thinking and social media literacy among Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province had the following objectives: To study the problems and needs regarding the development of a Thai language learning model based on the constructivist theory, aimed at enhancing the analytical thinking and social media literacy of Mathayom Suksa 5students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province. 2) To develop a Thai language learning management model based on the constructivist theory, aimed at enhancing critical thinking and social media literacy among Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province. 3) To study the results of implementing a Thai language learning management model based on the constructivist theory to enhance analytical thinking and social media literacy among Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province. 4) To evaluate the implementation of a Thai language learning management model based on constructivist theory, aimed at enhancing the analytical thinking and social media literacy of Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province. The sample group for this research consisted of students in Class 5/2 at Dankwian Witthaya School during the first semester of the 2025 academic year. The research instruments consisted of Thai language lesson plans based on the constructivist theory, designed to enhance the analytical thinking and social media literacy of Mathayom Suksa 5students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province. The data collection instruments consisted of a test measuring analytical thinking skills and social media literacy, and a satisfaction assessment regarding Thai language instruction based

on the constructivist learning model. Data analysis involved the use of percentages, mean values, standard deviation (S.D.), and the dependent t-test.

The research findings revealed that: 1) data regarding the current situation, problems in instructional management, and essential needs of Thai language teachers at the upper secondary education level To foster critical thinking and social media literacy, the aim is to enable learners to comprehensively understand the impact of social media, grasp the meaning and nature of the content they encounter, and analyze and verify facts before deciding to believe or share information with others 2) The Thai language learning management model developed to enhance analytical thinking and social media literacy among Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School, Nakhon Ratchasima Province, is named the "RACESA Model." 3) A Comparison of Pre- and Post-Instruction Scores on Analytical Thinking and Social Media Literacy Using a Thai Language Learning Model Based on Constructivist Theory to Enhance Analytical Thinking and Social Media Literacy. 4)The results of the satisfaction assessment regarding Thai language instruction based on the constructivist approach among Mathayom Suksa 5 students at Dan Kwian Witthaya School revealed that overall satisfaction across all aspects was at a high level.
Keywords: Constructivism, Critical thinking, Social media literacy

1. บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย และวัฒนธรรมทางภาษาที่สืบทอดกันมาอย่างช้านาน มีคุณค่ายิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เป็นสะพานเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราว ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและแสดงถึงความเป็นไทยเป็นเครื่องมือที่คนไทยใช้ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือซึ่งกันและกันใช้ประกอบอาชีพตลอดจนเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมและประเพณี ดังนั้นภาษาไทย จึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยต่อไป (Office of the National Primary Education Commission, 2009 : 18-23)

สื่อสังคมออนไลน์ โซเชียลมิเดีย เข้ามามีบทบาทสำคัญในทึกวงการทั้งชีวิตประจำวัน การติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าประโยชน์โซเชียลมิเดียมากเพียงใดก็ตามและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ประจำวันแต่โทษหรืออันตรายที่เกิดขึ้นในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และโซเชียลมิเดียในยุคปัจจุบันยังคงมีให้เห็นกันตามสื่อ สิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์และวิทยุ ไม่ว่าจะเป็นข่าวอาชญากรรม

การขโมยข้อมูลในโลกไซเบอร์หรือสื่อสังคมออนไลน์ การติดโซเชียลมิเดียมากเกินความจำเป็น การแอบอ้าง เพื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ และโซเชียลมิเดียในการหลอกลวงเพื่อทำธุรกิจผิดกฎหมาย การถูกล้อลวงของนักเรียนผ่านช่องทางการสื่อสารโซเชียลมิเดีย การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) เริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ.1992 โดยสมาชิกของ Aspen Media Literacy Leadership Institute แนวคิดของการรู้เท่าทันสื่อเป็นความสำคัญที่หลายประเทศต่างให้ความสนใจที่จะศึกษา เนื่องมาจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดที่มองผู้รับสื่อเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจ และมีความกระตือรือร้น (Empower as Active) เป็นผู้บริโภคสื่อที่ไม่ยอมรับอิทธิพลของสื่อ โดยดุษณีและไม่ตัดสินว่าสื่อเป็นอันตรายแต่เป็นผู้รับและใช้สื่อที่มีจุดยืนทางสังคม เข้าใจตนเองเข้าใจสังคม เข้าใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอ “การรู้เท่าทันสื่อ” ถือว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจ ประเมินและสร้างสรรค์ เนื้อหา สื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ ใช้สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม โดยภาพรวม เพราะหากบุคคลใดในสังคมขาดการรู้เท่าทันสื่อ บุคคลนั้นย่อมตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสาร (นัฐติกา แก่นจันทร์, 2566 : 3)

ผู้วิจัยคิดว่าการประยุกต์ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สู่กระบวนการวิจัยเพื่อการเรียนรู้เป็นทางเลือกหนึ่งที่มุ่งเน้นไปที่วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แนวคิดของทฤษฎีนี้เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยการลงมือกระทำเมื่อผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญหาผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาให้เข้าสู่ภาวะสมดุล โดยวิธีการรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไป ไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และการเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิมหรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูล ข่าวสารใหม่ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่สภาพสมดุล หรือเกิดการเรียนรู้นั่นเองและรูปแบบการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์เป็นเรื่องหนึ่งที่ควรนำมาพัฒนา ดังที่ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556 : 292-296) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการปูพื้นฐานการคิด และการสร้างเสริมการคิดให้แก่เด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งนับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงการศึกษาระดับสูง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้าส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลมเป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ดีเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการเรียนให้คิดวิเคราะห์เป็นจะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน เพื่อจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปและแนวคิดที่นิยมใช้กันมาก คือ แนวคิดการวิเคราะห์ของบลูม (Bloom et al,1956) ประกอบด้วยทักษะการคิดสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด 2) ความคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน 3) การวิเคราะห์เชิงหลักการ

(Analysis of Organizational Principles) เป็นการค้นหาโครงระบบเรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเนื่องจากอะไร อะไรเป็นแกนหลัก หลักการอย่างไร เทคนิคอะไร สิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่จะวิเคราะห์เชิงหลักการได้ดีจะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ องค์ประกอบ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อนเพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้

ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทัน สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถใช้การเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ในแหล่งเรียนรู้จากสื่อออนไลน์จำนวนมากมาย เลือกสรรจัดเก็บรวบรวมและศึกษาด้วยการอ่าน การฟังและคิดวิเคราะห์ข้อมูลจะทำให้เกิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่เข้าไปค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ อันเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อสร้างทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้มีความสามารถแสวงหาความรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา” มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งหมด จำนวน 87 คน ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นการสุ่มด้วยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน ประกอบด้วยนักเรียน เก่ง อ่อนและปานกลาง คละกันทั้งนักเรียนชายและหญิง ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของนักเรียนส่วนใหญ่

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปรตาม คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎี การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

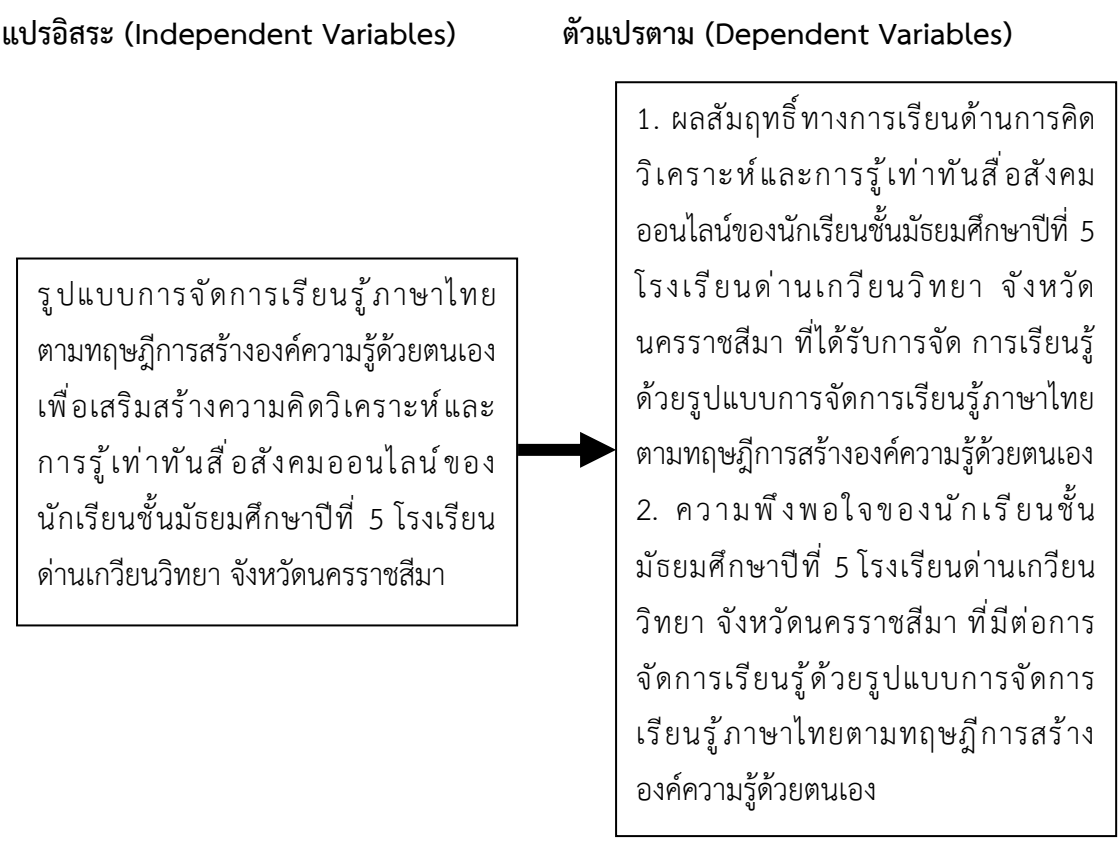
การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในโรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มุ่งให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบด้าน สามารถเข้าใจถึงความหมายและรูปแบบของสื่อที่ได้เห็นหรือได้ยินสามารถวิเคราะห์และแสวงหาข้อเท็จจริงก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือส่งต่อข้อมูลไปยังผู้อื่น

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า “RACESA Model”

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า การทดสอบค่าสถิติ

t= 45.09, df = 24 ความสามารถการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พบว่า ความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

6. การอภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มุ่งให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบด้าน สามารถเข้าใจถึงความหมายและรูปแบบของสื่อที่ได้เห็นหรือได้ยินสามารถวิเคราะห์และแสวงหาข้อเท็จจริงก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือส่งต่อข้อมูลไปยังผู้อื่น เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากเอกสารหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ งานวิจัย บทความที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานของศิริพร มาลัยรักษ์ (2565 : 110-111) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวความคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และความต้องการในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้สอนมีหน้าที่เสนอปัญหาให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญหา ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมในการคิดวิเคราะห์จะต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาคำตอบ มีความสามารถในการตีความ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์และมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผลน่าเชื่อถือ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า “RACESA Model” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของธิติรัตน์ รุ่งเจริญเกียรติ, 2557; ศุภักษร ฟองจงวาง และกอบสุข คงมนัส, 2559 ; ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์, 2562; ทักษ์ หงส์ทอง และคณะ, 2564; ณัฏฐพงศ์ ลำภูทอง, 2565 ในการพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความเหมาะสม และมีความสัมพันธ์กัน

ตลอด ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา จังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง 6) สิ่งสนับสนุน และ 7) เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียน สร้างความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติ (Learning by Doing) ภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนโดยผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อค้นคว้าหาคำตอบและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองในสิ่งที่อยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนค้นพบความรู้ และรู้จักสิ่งที่ค้นพบเรียนรู้วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้าจนถึงรู้แจ้ง นำความรู้ใหม่มาผนวกเข้ากับความรู้เดิม ที่มีอยู่และเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูและบุคคลอื่น ๆ ผนวกเข้ากับการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นด้วยวิธีการในการพัฒนารูปแบบ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเมื่อนำไปทดลองใช้ จึงมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า การทดสอบค่าสถิติ t = 45.09, df = 24 ความสามารถการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ของ Bednar, Cunningham, Duffy and Perry (1995 : 123-125) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับเงื่อนไขการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของตามกลุ่มแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อาจเกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้ 1) การสร้างการเรียนรู้ (Learning constructed) ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างขึ้นด้วยตัวของผู้เรียนเอง จากประสบการณ์โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วรวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง 2) การเรียนรู้เป็นผลที่เกิดจากการแปลความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละคน 3) การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ (Active learning) การที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำจะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความหมายในสิ่งที่ตนเรียนรู้ที่พัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานจากประสบการณ์ตนเอง 4) การเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือ (Collaborative learning) ความหมายในการเรียนรู้เป็นการต่อรองจากแนวคิด ที่หลากหลายการพัฒนาความคิดรวบยอดของตนเองได้มาจากการร่วม แบ่งปันแนวคิดที่หลากหลายในกลุ่มและในขณะเดียวกันก็ปรับเปลี่ยนการสร้างสิ่งที่แทนความรู้ในสมอง (Knowledge representation) ที่สนองตอบต่อแนวคิดที่หลากหลายนั้นหรืออาจกล่าวได้ว่าในขณะที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการอภิปรายเสนอความคิดเห็นที่

หลากหลายของแต่ละคน ผู้เรียนจะมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ของตนด้วยและสร้างความหมายของตนเองขึ้นมาใหม่ 5) การเรียนรู้ที่เหมาะสม (Situated learning) การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นในสภาพจริงหรือต้องเหมาะสมหรือสะท้อนบริบทของสภาพจริงจะนำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและกระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการคิดที่เป็นขั้นตอน

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พบว่า ความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากหลักในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้ จากการสร้างงานผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง โดยการลงมือปฏิบัติหรือสร้างงานที่ตนสนใจในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่มผู้เรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง นอกจากนี้ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือต่อผู้เรียนมีทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกัน และการทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการช่วยพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตและกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยให้บทบาทครูในการสอนแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดพบว่า มีนักวิชาการกล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดสามารถสรุปได้ดังนี้ (เยาวมาลย์ อรัญ, 2561 : 94) 1) เป็นเทคนิคที่นำไปใช้ได้เร็ว ไม่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการโต้ตอบกันในเนื้อหา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจกล้าแสดงออกต่อหน้าเพื่อนหนึ่งคนโดยไม่กลัวว่าจะพูดผิด 3) ทำให้ผู้เรียนประมวลความคิดของตนเองก่อนนำไปแบ่งปันกับผู้อื่น 4) ผู้เรียนได้รับความรู้ที่มีความหมายนักเรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในเนื้อหาเดียวกันหรือต่างกัน ตลอดจนช่วยเตรียมนักเรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริง ซึ่งเป็นโลกที่ต้องอาศัยความร่วมแรงร่วมใจมากกว่าการแข่งขันแบบเผชิญหน้า 5) ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้า ทำงานและแก้ปัญหาด้วยตนเอง นักเรียน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจะทำให้นักเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง 6) ผู้เรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถจำความรู้ได้นานและเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง 7) ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหามีมนุษยสัมพันธ์และการสื่อความหมาย จากการทำงาน อภิปราย ซักถาม ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน 8) ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้นในด้านของการทราบข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อเป็น แนวทางการแก้ไขปรับปรุง 9) ฝึกทักษะการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดีรวมทั้งการเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 10) ผลงานที่ทำโดยผู้เรียนสองคนช่วยกันทำย่อมดีกว่าผลงานโดยบุคคลเพียงคนเดียว โอกาสที่จะผิดพลาดมีน้อยกว่า 11) สามารถนำเทคนิคการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดไปใช้ได้อย่างกว้างขวางอาจใช้วิธีนี้วิธีเดียวหรือสลับกับวิธีอื่นในแต่ละครั้งที่สอน

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการท่องจำ ยึดตำราเป็นตัวตั้งใช้การสอนแบบบรรยายและเน้นการแข่งขัน ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในการเรียนได้ไม่มากนัก การจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ไม่นานก็ลืม เกิดความเบื่อหน่ายกับการเรียน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการฝึกการปฏิบัติเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างทักษะการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง จะสามารถเลือกสื่อมาใช้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนคิดเป็น คิดได้ โดยการคิดวิเคราะห์ทำให้การจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นการท่องจำเน้นการแข่งขัน และการให้ผลการเรียนเป็นเครื่องตัดสินนักเรียนมากกว่าการคำนึงถึงประโยชน์ ที่นักเรียนควรได้และความสุขของการเรียนรู้ที่นักเรียนพึงได้รับ

2. ควรศึกษาถึงความเหมาะสมของการเลือกเนื้อหา กิจกรรมและความรู้ที่นักเรียนจะได้รับเพื่อนำไปกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. ครูผู้สอนที่ต้องการนำไปใช้ จะต้องศึกษาข้อมูลจำนวนมากและคัดเลือกข้อมูลหรือถ้าให้นักเรียนเลือกก็ต้องตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมกับวัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ทดลองใช้รูปแบบนี้กับการจัดการเรียนและการสอนการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการศึกษาและตรวจสอบซ้ำให้การเรียนการสอนนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาการรู้เท่าสื่อสังคมออนไลน์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือตอนปลาย อาจจะมีการสัมภาษณ์ และการสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. (2562). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู.** วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ณัฏฐพงศ์ ลำภูทอง. (2565). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.** วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์.

ทักษ์ หงส์ทอง. (2564). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านตามตารางการบูรณาการเทคโนโลยี สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์.** วารสารมุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.

ธิติรัตน์ รุ่งเจริญเกียรติ. (2558). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความสามารถทางปัญญาต่างกัน.** วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8(2) (พฤษภาคม – สิงหาคม 2558).

นัฐติกา แก่นจันทร์. (2566). **การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้วยกระบวนการการกำกับตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **การพัฒนาการคิด.** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด 9119 เทคนิค พริ้นติ้ง.

ศิริพร มาลัยรักษ์. (2565). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวความคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. รายงานการวิจัย. นครราชสีมา : โรงเรียนหนองขามพิทยาคม.

ศุภักษร ฟองจางวาง และกอบสุข คงมนัส. (2562). **การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการภาษาจาวาสคริปต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian.

Bednar, A. K., Cunningham, D., Duffy, T. M., & Perry, J. D. (1995). **Theory into practice: How do we link?**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Bloom, B.S. et al. (1956). **Toxonomy of educational objectives: Cognitive and affective Domains**. New York: David Mckay.

Office of The Basic Education Commission. (2009). **Internal Control Manual.** Bangkok : Office of the Basic Education Commission.